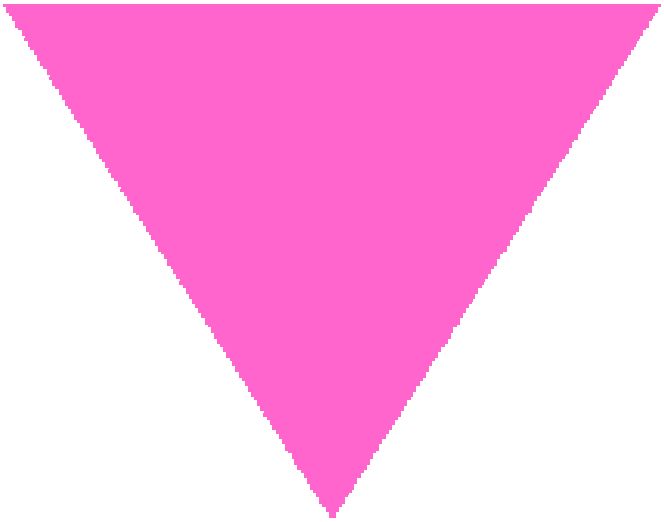

Inhoud :

1.Het roze driehoekje.

2. Homoseksuelen in Nazi tijd.

3. Vrouwelijke Homoseksuelen (“Lesbiennes”).

4. De oorzaak waarom homoseksuelen vervolgd werden.

5. Het Gevolg.

6. stilzwijgen.

7. Kleur als onderscheidingsteken.

8. Conclusie

Het roze driehoekje.

Door de eeuwen heen werden homoseksuelen, zowel mannelijke als vrouwelijke, vervolgd.
Vooral in het Christendom stond men zeer vijandig tegenover homoseksualiteit en al tijdens de tijd van de Kruistochten werd er in 1120 tijdens het “Concilie van Nablus” vastgelegd dat homofilie strafbaar werd gesteld en de straf die daar op stond, was de brandstapel. Vooral de Kerk liet zich in deze horen en in het Oude Testament wordt er zelfs op uitdrukkelijke wijze gewag van gemaakt dat diegenen die zich aan homoseksuele actieviteiten schuldig maakten, gedood moesten worden. Ook in het Nieuwe Testament staan passages die homofilie ten strengste afkeuren. Door de eeuwen heen hebben de Rooms Katholieke Kerken, de Oosters-Orthodoxe Kerken, evenals de Protestantse Kerken een zeer vijandige stelling genomen tegen homofilie, waaronder speciaal de mannelijke homofielen te lijden hadden.

Enkele buitensporige gevallen in Nederland zijn bekend, zoals de executie in Utrecht van ongeveeer 15 personen in 1730, die zich aan homofilie schuldig zouden hebben gemaakt. Deze personen werden toen aangeduid als “Sodomieten”. Naar aanleiding daarvan werd de toenmalige Republiek der Nederlanden overspoeld met een hetze tegen homofilen, die zijn climax uiteindelijk vond in het vooral Calvinistische dorp Faan in Groningen, waar na een proces, 22 personen die verdacht werden van sodomie, tot de dood, door wurging, werden veroordeeld.
Pas onder het Franse bewind werd strafbaarheid van homoseksualiteit afgeschaft. Het duurde nog tot 1911 dat er een wet werd aangenomen dat voor homoseksuele contacten de minimum leeftijd op 21 jaar werd gesteld, de z.g. “zedelijkheidswet”.
Alleen als beide partners jonger waren dan 21 jaar, gold een minimum leeftijd van 16 jaar.

Pas tijdens de Duitse bezetting gedurende 1940 tot 1945, werden de Nederlandse homofielen weer vervolgd voor hun geaardheid, gebaseerd op en volgens § 175 uit het Duitse Straf Wetboek.
Evenals in andere landen ontbreekt het ook hier aan gegevens betreffende Nederlandse homoseksuele slachtoffers gedurende de bezetting. Van een systematische vervolging, zoals bij Joden en Zigeuners, was geen sprake en bleef het bij incidentele gevallen.
Zoals er veel bekend is over de vervolging en uitroeieng van de joden en grote delen van de zigeuner bevolking in ons land, zo weinig is bekend betreffende de homoseksuelen in Nederland, zowel vrouwelijke als mannelijke.
Veel onbeantwoorde vragen blijven er staan, o.a .
- Het aantal gedeporteerden.
- Het aantal wat in gevangenissen is terecht gekomen
- Het aantal veroordelingen
- Het aantal dat ondergedoken is geweest.
- Het aantal dat gevlucht is naar het buitenland
- Het aantal geëxecuteerden.

Vragen waar waarschijnlijk geen antwoord ooit op gegeven zal / kan worden.
Vermoedelijk ook doordat na de oorlog veel mensen zich schaamden om er voor uit te komen dat zij homoseksueel waren en het meeegemaakte voor iedereen verzwegen.

Homoseksuelen in Nazi tijd.

Weinig is tot nu toe geschreven in geschriften en andere publicaties in de media over de vervolging van homoseksuelen gedurende de Nazi periode vóór en tijdens de 2de WO. Wordt dit angstvallig verzwegen of is het aantal slachtoffers te klein om daar enige melding van te maken?
Het aantal bekende gevallen staat in geen vergelijking tot het werkelijke aantal homofielen dat vermoord is, of

gevangen is gezet, alleen om hun seksuele geaardheid. Van een gedétailleerde telling van deze groep is geen sprake, maar men gaat uit van een getal variërend tussen de 8.000 en 30.000, maar ook worden cijfers van 100.000 gearresteerde homofielen genoemd, waarvan ongeveer de helft in gevangenissen terecht gekomen is en 10 tot 15.000 naar concentratie kampen afgevoerd werden. Vele mannelijke homoseksuelen hebben gevangenschap en de vaak daarop gevolgde deportatie naar concentratiekampen weten te vermijden door zich te laten castreren, maar ook hiervan is weinig inzicht over het aantal dat dit in werkelijkheid gedaan heeft. Velen zijn ook geforceerd tot het doen van zwaar werk, van slavenarbeid en bekend is ook, dat zelfs vóór het uitbreken van WO2, homoseksuelen gedwongen werden om mee te werken aan de bouw van crematoria in concentratie kampen.
Van alle, in concentratiekampen gedeporteerde homofielen, wordt de hoogte van het aantal overledenen op zeker 60 % geschat, vermoedelijk, na de Joden, het hoogste percentage van een gedeporteerde bevolkingsgroep.
Boven vermelde getallen tellen voor Duitsland en Oostenrijk.

Vrouwelijke Homoseksuelen (“ Lesbiennes”).

Al v.a de twintiger jaren bestond er in vele grote steden in Duitsland, maar vooral in Berlijn, een grote en levendige homo-gemeentschap waar geprobeerd werd de positie van homoseksuelen en andere minderheids groepen te verbeteren en waarin vooral de in die tijd bekende seksuoloog Magnus Hirschfeld een voorname rol speelde. Bekend is ook dat het aantal vrouwelijke homoseksuelen,

minder last heeft gehad van vervolging gedurende de Nazitijd dan mannelijke homofielen, maar ook hier ontbreekt het aan cijferwerk betreffende het juiste aantal. Wel zijn er gevallen bekend dat vrouwelijke homoseksuelen vaak opgepakt en veroordeeld werden onder het voorwendsel van criminele vergrijpen, maar in werkelijkheid om hun seksuele geaardheid en daarna in gevangenissen beland zijn. Waar zij wel mee geconfronteerd werden v.a het midden der Dertiger jaren, waren de sluitingen van de diverse Homo organisaties en clubs en bars die door homoseksuelen bezocht werden. Ook was er een verbod uitgevaardigd waarin het maken en verspreiden van seksueel gekleurde kranten en tijdschriften, verboden en strafbaar werd gesteld.
Vaak werden in die tijd ook persoonlijke contacten verbroken en / of men verhuisde naar een andere woonplaats, omdat men bang was verraden te worden.
Het in die tijd opkomende “eigen identiteit”, (het hedendaagse “uit de kast komen”) werd vernietigd door de opkomst van het Nazi regime. Tot ver na het beeindigen van de 2de WO was er van enige “sub culturele homoactiviteiten geen sprake meer.
Ook de <u>afwezigheid</u> van een straf voor homoseksuele vrouwen in het wetboek van strafrecht, waar <u>alléén</u> gewag in wordt gemaakt om homoseksuele mannen strafbaar te stellen, (§ 175) liet hun enigzins vrij van vervolging. Slechts enkele rapporten vermelden van registratie door politie en het Bureau voor Rassenrichtlijnen van lesbiennes. Bekend is alleen dat in kamp Ravensbrück expliciet melding is gemaakt van 11 niet Joodse gevangenen die op lesbische gronden zijn veroordeeld. Enkele andere veroordelingen zijn bekend die te maken hadden met b.v een meerdere met een mindere, of met een lerares met een leerling. (§ 176)

Slechts een handvol gevallen is bekend dat vrouwen gevangen gezet werden, alleen op grond van hun geaardheid.

De oorzaak waarom homoseksuelen vervolgd werden.

Om hier een antwoord op te geven moeten we terug gaan naar het begin van het Nazi tijdperk in Duitsland, toen Hitler door een machtsgreep aan de macht kwam, of eigenlijk nog iets eerder en wel tot 1921.
In die tijd werd Ernst Julius Röhm (in die tijd beter bekend als “de Machinegeweerkoning”),aangesteld als chef van de SA (Sturm-Abteilung). Deze SA werd onder zijn leiding een ware terreur organisatie, waar vooral op Communisten jacht werd gemaakt en die ook een belangrijke rol speelden bij de z.g. “Bierkellerpütsch”, waar zij diegenen die aan hun zijde stonden,van wapens voorzagen. Ernst Julius Röhm werd na deze mislukte pütsch veroordeeld tot 15 maanden gevangenisstraf, maar direkt, na een belofte van goed gedrag, weer vrij gelaten. In 1926 richtte Röhm de SS op, die later onder Reichsführer Heinrich Himmler kwam te staan. Hij werd een machtig man en zowel de SA als de SS waren zeer loyaal aan hem. Ondertussen zag hij zich zelf als de ”mentor” van Adolf Hitler en werd door deze zelfs in 1933, na zijn terugkeer uit Bolivia, waar hij 2 jaar lang het Boliviaanseleger opgeleid had, eerst bevorderd tot stafchef van de SA en later verheven tot Rijksminister zonder Portefeuille.
Ernst Julius Röhm werd te machtig in Hitlers ogen en ook zijn linkse standpunten, waardoor zij vaak meningsverschillen hadden, waren een doorn in het oog

van Hitler. Hitler ervaarde dit als een bedreiging voor zijn macht, maar pas na de weigering van Röhm om de SA een onderdeel van het Duitse leger te maken, besloot Hitler tot een samenzwering tegen Röhm.
In juni 1933 tijdens de beruchte “Nacht van de Lange Messen” liet Hitler Röhm gevangen nemen, onder het voorwendsel dat Röhm een coup tegen hem had beraamd.

Ernst Julius Röhm

In 1929

Het was algemeen bekend in die tijd dat Ernst Julius Röhm een praktiserend homoseksueel was en Hitler, die tot dat moment geen probleem met de homoseksuele geaardheid van mensen had, greep dit ook aan als excuus, om Röhm te laten arresteren. Hitler liet n.l een inval doen in het hotel waar Ernst Röhm verbleef en deze zou daar aangetroffen zijn met een klein jongetje. Het toen heersende facisme was tegen homofilie en pedofilie en dit was dus het geschikte moment om van de homofiele Ernst Julius Röhm af te komen. DAT was de aanzet tot de uiteindelijke vervolging van homofielen !! Röhm werd de mogenlijkheid geboden om in zijn cel zelfmoord te plegen, maar weigerde dit, evenals een executie op de binnenplaats van de gevangenis. Uiteindelijk is hij door een SS man, (Theodor Eicke) in zijn cel geëxecuteerd.

Het Gevolg.

Het eerste wat Hitler deed na de dood van Röhm in 1935, waren mannelijke homoseksuelen tot staatsvijand te verklaren. Er werd een speciale afdeling in het leven geroepen binnen de Nationaal Socialistische Duitse Arbeiderspartij, de NSDAP, de op dat moment de grootste partij in Duitsland was, n.l het Bureau voor Rassenrichtlijnen.
De Nationaal Socialisten geloofden in een superras, “de Ariërs” oftewel “• bermenschen”, die zich zo snel mogenlijk moesten voortplanten. Dat is ook de reden geweest dat z.g réproductieve sex, waar onder sodemie en masturbatie werd verstaan, verboden werden.
Het vervolgen van homofielen in Duitsland gaat eigenlijk veel verder terug dan de tijd van Nazi Duitsland, n.l tot aan de vroege Middeleeuwen, maar een officieel verbod daarop werd pas van kracht in het Duitse Wetboek van Strafrecht op 15 mei 1871 en is bekend onder de naam “Paragraaf 175”. Deze paragraaf staat centraal in de vervolging van voornamelijk mannelijke homofielen.
Hierin staat : “Een niet natuurlijke sexaktie tussen personen van het mannelijk geslacht, of door mensen met dieren, is strafbaar en leidt tot opsluiting, terwijl ook het verlies van burgerlijke rechten als straf opgelegd zou kunnen worden”.
Ook de Paragraven 174 en 176 werden aangescherpt.
In 1933 werden andere wetsvoorstellen aangenomen die betrekking hadden op homoseksualiteit in al zijn vormen, zie b.v, §177, §183 en de paragrafen 223 - 226.
Op 26 juni 1935 werd de wet nogmaals uitgebreid en de wet op castratie ingesteld als straf en uiteindelijk werd op 20 mei 1939, via een memo van Himmler, verordend dat gevangenen “geblackmaild” mogen worden om hen te dwingen tot castratie.
Een voor dat doel speciaal opgericht politie apparaat van de gestapo, wat later uitgebreid werd door Heinrich Himmler, met het instellen van het “Instituut ter bestrijding van

Homoseksualiteit en Abortus”, heeft veel wreedheden begaan t.o.v. de gevangen genomen homoseksuelen. Vaak zijn zij ook als proefkonijn gebruikt voor experimentele onderzoekingen, o.a door Dr. Carl Vaernet, om de “gen” te ontdekken die homoseksualiteit veroorzaakte.

Wonderlijk genoeg waren er in de hogere regionen van de Nazi hierachie en waarschijnlijk ook in de lagere regionen, nog steeds homofielen die op top posities de dienst uitmaakten. Eén hiervan was o.a Walther Funk, een klein onogenlijk en weerzinwekkend persoon die buiten zijn homofieliteit ook een notoire alcoholist was. Hij was enige tijd woordvoerder voor grote Duitse bedrijven, werd in 1938 Rijks Minister van Economischezaken en werd in 1939 zelfs President van de Reichsbank, in welke functie hij over enorme bedragen in geheime SS deposito’s kon beschikken, die gestolen waren van vermoorde Joden. In 1943 werd hij lid van de Planningscommissie en later Directeur in Zwitserland van de Bank voor Internationale Vestigingen. Funk werd later berecht als oorlogsmisdadiger tijdens het Neuremberg proces en zat tot mei 1957 in de Spandeu gevangenis en werd op medische gronden vrijgelaten, hij overleed in 1960.

Stilzwijgen.

Tijdens het “Neurenberg” proces in 1946, werd er buiten de strafrechtelijke vervolging van oorlogsmisdadigers, ook gesproken over de misdaden en eventuele excuses van de terechtstaanden aan de slachtoffers van het Nazi regime. Slechts een enkele aangeklaagde heeft zijn spijt betuigd, maar het overgrote deel van de Nazimisdadigers hulden zich in een ijskoud zwijgen.
Zij waren niet de enigen die zich in een ijskoud zwijgen

hulden !! In alle +/- 1.000.000 miljoen stukken is NOOIT het vraagstuk van homofielegevangenen ter sprake gekomen. Ook de aanklagers hebben met geen enkel woord gesproken over discriminatie, over agressie, over het deporteren, over gevangennemingen van homoseksuelen en niet over de wetten die speciaal tegen homoseksuele geaardheid gemaakt zijn en zelfs niet over enige vorm van berokkend leed wat aangedaan is aan deze groep slachtoffers. Neen, ook zij deden er het zwijgen toe !!!!

Wie er ook zwegen waren de Nederlandse autoriteiten, die bij terugkeer van de slachtoffers uit kampen en gevangenissen, zich zeer terughoudend en niet erg behulpzaam hebben gedragen.

Nazorg en hulp.

In tegenstelling tot Joden, Roma, Sinties en overlevenden van de Jappenkampen, hebben homofielen bij terugkeer geen enkele hulp gehad. Alhoewel er bij terugkeer van deze eerst genoemde groepen slachtoffers in eerste instantie van enige hulp geen sprake was, heeft de Nederlandse regering pas veel later toegegeven dat zij te kort waren geschoten in hulp en rechtsherstel, maar t.o.v de homofieleslachtoffers is er nooit van enige betuiging van spijt en / of tekortkoming van overheidswege gesproken. Veel later, na vele gesprekken met betrokken organisaties, vooral met de Landelijke Roma en Sinti organisatie heeft de Nederlandse Staat 14 miljoen Euro ter beschikking gesteld aan de “Nederlandse Stichting voor Rechtsherstel Sinti en Roma”, die ook dat geld beheerd.Deze gelden worden gebruikt voor de Sinti en Roma gemeenschap.
Van enige gebaar van financiële compensatie naar het C.O.C of naar andere instanties die de belangen van de

homogemeente behartigen, is geen sprake geweest. Ook persoonlike aanvragen voor individuele uitkeringen zijn afgehandeld en eventuele toewijzingen zijn betaald. Was het uit (valse)schaamte dat deze bevolkingsgroep zich niet of nauwelijks heeft gemeld, of was het uiteindelijke aantal slachtoffers uit deze groep te klein om een vuist te maken? Of was het toch schaamte ?
Op de web site van Kamparchieven.nl staat :

Wie waren gevangenen in de Hollandse kampen ?

The prisoners came from all over the country, and sometimes from abroad too, and consisted of men, women and children. There were various motives for their internment, and the length of their imprisonment varied too. The largest groups of prisoners were Dutch, German and Austrian Jews, those who had tried to evade labor recruitment, political prisoners, prisoners interned in retaliation for acts by the resistance, black marketers, clandestine butchers, gypsies (Sinti and Roma), people who lived in caravans, "Engelandvaarders" (people trying to escape to England), Jehovah's Witnesses, prisoners of war from the Soviet Union, Americans, Belgians and French.

Ook hier geen enkele vermelding van homoseksuele gevangenen !!

Ook de vragen :

Waren er levensverzekeringen die nooit uitbetaald zijn ?

Waren er bankrekeningen in binnen en / of buitenland ?

Ook op deze vragen zullen wel altijd de antwoorden in duisternis gehuld blijven.

Ook vragen zoals :

Waarom zijn er zo weinig links over deze materie ?

Waarom zijn er geen monumenten voor homofiele oorlogslachtoffers ? *(zie foot note)

Waarom wordt er in de verschillende oorlogsmusea zo weinig aandacht aan deze groep besteed ?

Waarom, waarom, waarom, waarom ??

Vragen, vragen, vragen en nog eens vragen !!

Conclusie :

Als er al van een conclusie trekken sprake mag zijn, dan is er m.i. sprake van een minder groot aantal werkelijke homofiele vervolgde slachtoffers buiten Nazi-Duitsland.

Wel staat overduidelijk vast dat de vervolging van homofielen in Nazi-Duitsland heeft plaats gevonden en zeker in de begin fase, na de bekendmaking van de verordening in 1935, is er op grote schaal in Duitsland jacht gemaakt op de homofiele bevolking.

Buiten Nazi Duitsland staat het aantal slachtoffers van deze groep vervolgden niet in verhouding tot de Duitse.

Nogmaals, statistische gegevens zijn er te weinig om daar over een duidelijk en definitieve conclusie aan te verbinden.

“Het oorlogsverleden heeft lange schaduwen nagelaten”,

Kleur als onderscheidingsteken.

Zoals de kleur geel voor de Joden bestemd is, wordt roze de kleur die Homoseksuelen in de kampen en gevangenissen moeten dragen en heeft de vorm van een driehoek. Andere kleuren zijn paars voor Jehova's getuigen, zwart is de kleur voor zigeuners en A-socialen, groen voor criminelen en rood voor politieke gevangenen.

Roze driehoek

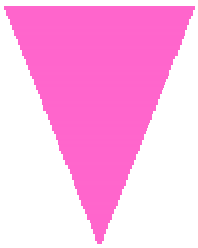

Ook wel Rosa Winkel genoemd, is een roze gelijkzijdige driehoek die op zijn punt staat. Ze stond symbool voor seksuele misdrijven zoals verkrachting, pedofilie en bestialiteit. Ze werd ook gegeven aan iedere gevangen die veroordeeld was volgens paragraaf 175 die betrekking had ophomoseksualiteit.

De Roze driehoek is vandaag een veel gebruikt symbool voor de holebigemeenschap.

Recidivisten

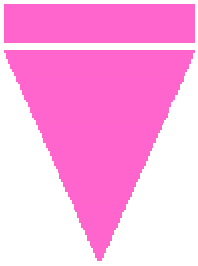

Merkteken voor een recidiverende homoseksueel

Zij die hervallen waren in hun "misdaad" kregen een streep boven hun omgekeerde driehoek, in de kleur van die driehoek.

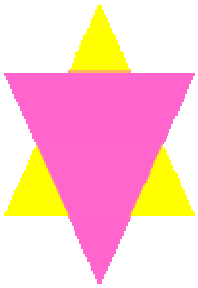

Merkteken voor een homoseksuele jood

De gele driehoek die met de punt naar boven wijst, was altijd aanwezig bij een jood. Als de jood naar nazinormen nog meer op zijn kerfstok had, werd de omgekeerde driehoek ingekleurd. Was de jood bijvoorbeeld ook nog een crimineel, dan kreeg hij een omgekeerde groene driehoek over zijn gele driehoek. Joodse homoseksuelen kregen een combinatie van geel met roze en joodse lesbiennes kregen geel met zwart.

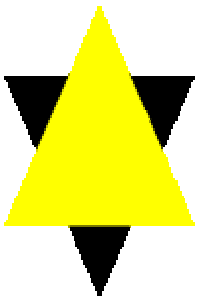

Merkteken van een Arische rasbevuilster

Niet-joden konden ook een dubbele driehoek krijgen. Zo werden vrouwelijke Arische "rasbevuilers" gemerkt met een combinatie van een zwarte en een gele driehoek. Om hen te onderscheiden van joodse lesbiennes werd de gele driehoek óver de zwarte driehoek geplaatst. "Rasbevuilers" waren mensen die de Rassenwetten van Neurenberg niet naleefden.

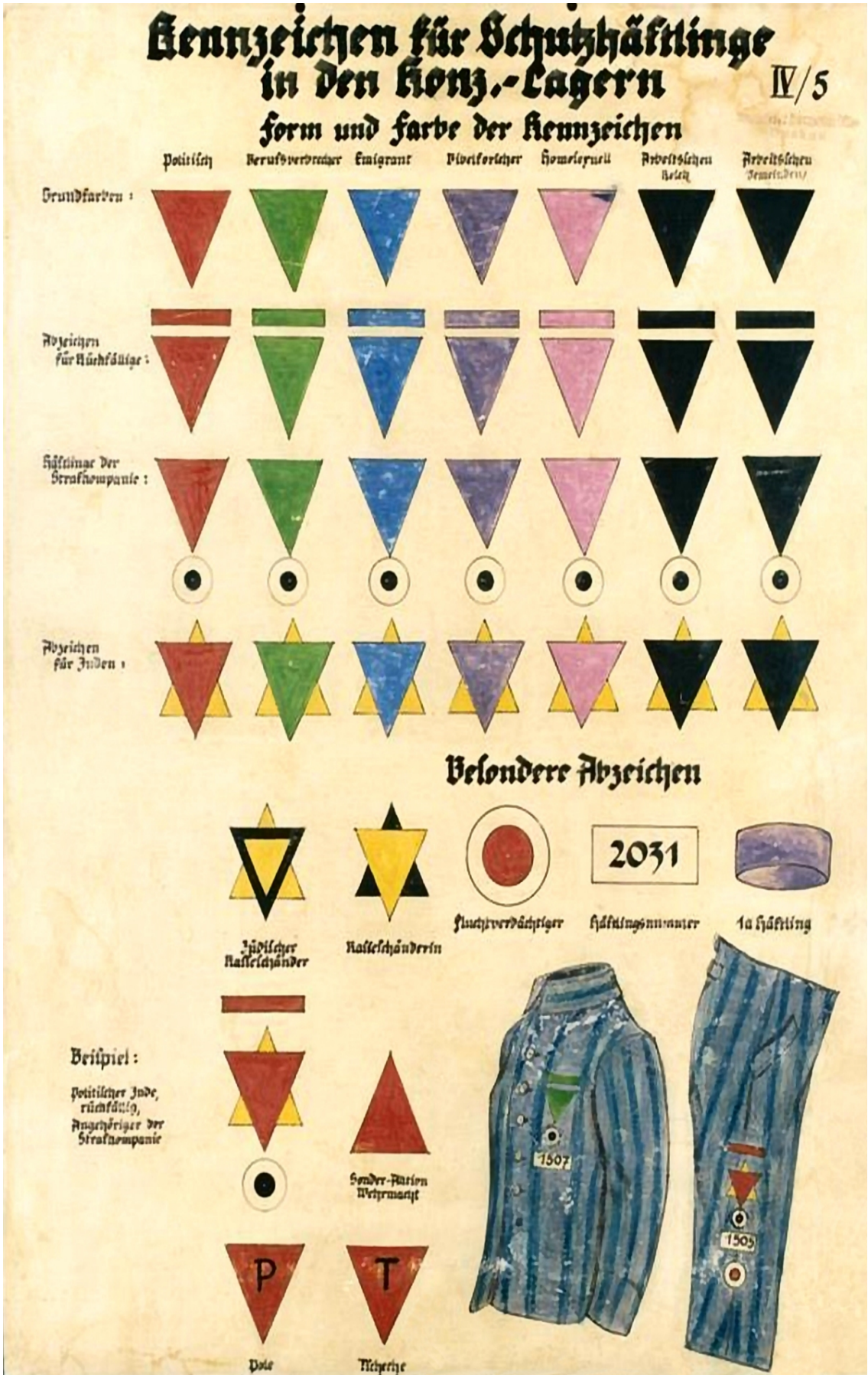

Nog enkele merktekens in Duitse concentratiekampen.

Het heeft nog tot 10 maart 1994 geduurd alvorens de paragraaf 175 wetten in Duitsland, n.a.v de “Wet op Gelijkstelling”, officieel veranderd werd.

De regenboogvlag die sinds 1978 het Internationale symbool is van de homoseksuele gemeentschap.

Nog steeds zijn er vervolgingen van homoseksuelen in de wereld en wordt anaal verkeer, of Sodomie (onkuisheid) zoals het genoemd wordt, als een ernstige misdaad gezien. In Jemen, Sudan, Arabische Emiraten, Mauretanië en Saoedi-Arabië wordt nog de doodstraf daartegen geëisd. Andere landen kennen daarvoor een levenslange gevangenisstraf, zoals b.v Singapore, Nepal, Bangladesh, Bhutan, India en de Maladiven.

Max.C.van.der.Glas.

* Slechts één,het Homomonument in Amsterdam aan de Keizersgracht – www.homomonument.nl).